

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Onderwerp:

Zienswijze gemeente Deventer op de ontwerp Nota Ruimte

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 9-12-2025
Notanummer	: 2025-1071
Datum	: 9-12-2025
Programma	: 05 - Ruimtelijke ontwikkeling
Portefeuillehouder	: Wethouder Wijnhoud,
Bijlage(n)	: B_W brief met zienswijze in bijlage v 3-12.docx

Parafering

03-12-2025: Wethouder03-12-2025: Afdelingsmanager Ruimte en Economie

Agendering

* 04-12-2025: Afdelingsmanager Concernstaf en adjunct-secretaris

* 03-12-2025: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

9-12-2025

B & W d.d.: 9-12-2025

Besluit

1. De brief aan de minister van VRO met de zienswijze van de gemeente Deventer op de ontwerp Nota Ruimte vast te stellen en te verzenden aan de minister van VRO

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Op 26 september jl heeft minister Keijzer van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) de nieuwe ontwerp Nota Ruimte aangeboden aan de Tweede Kamer. De Nota Ruimte is de visie van het Rijk op de ruimtelijke inrichting van Nederland voor de lange termijn (2050 met een doorkijk naar 2100). Het Rijk wil met deze visie richting geven aan de ruimtelijke vertaling van en samenhang tussen thema's waarvan de belangrijkste zijn: wonen, werken, bereikbaarheid, energie, landbouw, natuur en water & bodem systeem. De 3 kernprincipes uit de ontwerp Nota Ruimte zijn: meervoudig ruimtegebruik, maatwerk per regio en voorkomen van afwenteling naar latere generaties.

Het Rijk pakt de regio op de ruimte terug, zo wordt gesteld. In de ontwerp Nota Ruimte worden grootschalige woningbouwlocaties aangewezen. In de regio Stedendriehoek ligt één van deze locaties, in Apeldoorn. De gebieden Centrum & Schil en Keizerslanden wordt aangemerkt als grootschalige regionale woningbouwlocaties. De opgave voor economie en energie ligt de focus op behoud (beschermen van hoge milieu categorieën) en uitbreiding van bedrijventerreinen op strategische locaties (o.a. multimodaal ontsloten). Op een aantal locaties in Nederland wordt Rijksregie gevoerd op energie-intensieve clusters (zoals in de havengebieden van Rotterdam en Eemshaven) en wordt ingezet op uitbreiding van energie-infrastructuur. Een aantal thema's is minder goed belicht. Te denken

valt aan de thema's landbouw en natuur. De woningbouwopgave krijgt, ondanks de urgente opgave, beperkte aandacht.

De ontwerp Nota Ruimte ligt ter inzage. Het indienen van een zienswijze is mogelijk voor een ieder tot en met 15 december a.s.. Aan u wordt voorgesteld in te stemmen met begeleidende brief en de zienswijze op de ontwerp Nota Ruimte namens de gemeente Deventer.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Met het indienen van deze zienswijze worden de belangen van de gemeente Deventer ingebracht en verzocht deze af te wegen in het proces richting (gewijzigde) vaststelling van de Nota Ruimte.

Kader

- * Omgevingswet
- * Nota Ruimte (ontwerp)

Betrokken partijen en participatie

De ontwerp Nota Ruimte ligt voor een ieder ter inzage en door de minister wordt de mogelijkheid geboden hier een zienswijze op in te dienen. De gemeente Deventer maakt gebruik van deze mogelijkheid.

Toelichting op participatiebeleid

Niet van toepassing.

Argumenten voor en tegen

Met de zienswijze wordt verzocht om aanpassing zodat de feiten over Deventer kloppen

Met de voorgestelde zienswijze kan de gemeente Deventer een constructieve bijdrage leveren aan de nieuwe Nota Ruimte. Op een aantal punten zijn de feiten met betrekking tot de situatie in Deventer in de ontwerp Nota Ruimte niet juist weergegeven. Daarnaast wordt op een aantal onderwerpen verduidelijking over de situatie in de gemeente Deventer gegeven en worden mogelijke toekomstige knelpunten gesignaleerd. Ook wordt de zienswijze benut om de potentie van Deventer als bereikbare woon- en werkgemeente bij het Rijk op de kaart te zetten.

Met de zienswijze wordt de samenwerking met het Rijk in regioverband positief benadrukt.

Het Rijk erkent dat iedere regio telt. In de regio Stedendriehoek werken we samen met het Rijk aan de Verstedelijkingsstrategie. Met een ontwikkelperspectief waarin de belangrijkste opgaven benoemd zullen worden en daaraan gekoppeld een investeringsagenda biedt dit ruimte voor maatwerk in de te maken keuzes. In de ontwerp Nota Ruimte wordt de link gelegd met uitwerking in de Verstedelijkingsstrategie. In de zienswijze wordt dit als kans beschreven. Wel met een kanttekening dat de uitvoering beperkt aan bod komt en uitwerking vraagt.

Financiële consequenties en dekking

Openbaarmaking en communicatie

Na akkoord college wordt de zienswijze aan de minister van VRO gestuurd.

Aanpak en uitvoering

Na akkoord college wordt de zienswijze aan de minister van VRO gestuurd.

Grote Kerkhof 1
Postbus 5000
7400 GC Deventer

14 0570
telefoon

direct telefoonnummer

gemeente@deventer.nl
e-mail

Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Minister Keijzer
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

DEV-RE-RO/ 2025-1071
kenmerk

uw referentie

9 december 2025
datum

T.E. Ruiter
contactpersoon

Zienswijze ontwerp Nota Ruimte gemeente Deventer
onderwerp

Geachte mevrouw Keijzer,

Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de ontwerp Nota Ruimte, die u op 26 september jl. aan de Tweede Kamer heeft aangeboden. U onderschrijft in de Nota het belang van iedere regio met het motto 'Elke regio telt' en de daarmee samenhangende strategie om elke regio in zijn kracht te zetten. De gemeente Deventer voelt zich als sterke speler in de regio Stedendriehoek erkend in de ontwerp Nota Ruimte. Wij verwijzen u graag naar de bijlage bij deze brief waarin wij onze zienswijze op de ontwerp Nota Ruimte nader toelichten.

Erkenning voor de positie van de regio

Deventer is een aantrekkelijke en bereikbare woon- en werkgemeente met groeipotentie. Daarom is het goed om te lezen dat we in het Stedelijk Netwerk als regio zijn gepositioneerd waar stimulering van de economie nodig blijft om aantrekkelijk te blijven als woonregio. Dit biedt volop mogelijkheden om onze opgaven samen te realiseren en willen daartoe het kader van onze verstedelijkingsstrategie graag benutten.

Uitdagingen

In de ontwerp Nota Ruimte is een uitvoerige analyse van relevante ruimtelijke thema's opgenomen. Hoewel hierbij nadrukkelijk de samenhang tussen de verschillende thema's wordt gezocht, wordt het prioriteren van opgaven en het maken van heldere keuzes gemist. Dit is nodig om ook de consequenties in beeld te brengen, want niet alles kan overal. Wij vragen u hier in de Nota Ruimte op in te gaan.

Kansen voor samenwerking

De verstedelijkingsstrategie biedt kansen om de gezamenlijke uitwerking voor onze regio nader te concretiseren. We zien de ontwerp Nota Ruimte als een goede stap om meer regie te voeren op de schaarse ruimte, een uitdaging die wij graag met u aan gaan.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris,

J.P. Wassens

de burgemeester,

R.C. König

Bijlage Inhoudelijke punten zienswijze

Bijlage: inhoudelijke punten zienswijze

Wonen, werken en bereikbaarheid als integraal thema

Trek Rijksinzet op NOVEX en regionale verstedelijking strategieën gelijk

De gemeente Deventer onderstreept met u het belang van de positie van de regio. Deventer maakt deel uit van de regio Stedendriehoek die is aangemerkt als “stimuleringsregio” in de VISTA strategie. U streeft naar het verbreden van de huidige inzet in de (NOVEX) verstedelijkingsgebieden op basis van de VISTA strategie.

→ Kunt u aangeven wat dit betekent voor het lopende traject van onze verstedelijkingsstrategie?

De Stedendriehoek is aangeduid als ‘Large-regio’:

→ Hoe geeft u invulling aan de sturing op deze indeling, mede in relatie tot de VISTA strategie?

Het Rijk zet in op groei van wonen, werken en bereikbaarheid in balans in de regio.

→ Hoe borgt en/of stimuleert u deze balans?

Deventer is aangeduid als regiokern (kaart p. 200). Gezien de omvang en het aandeel van de regionale economie, aanwezigheid van regionale voorzieningen (waaronder ziekenhuis > 2000 medewerkers en instelling voor hoger onderwijs), bedrijventerreinen > 200 ha met HMC (Hoge Milieu Categorieën) en overslaglocatie (haven), de multimodale ontsluiting en ontwikkeling van het OVknooppunt naar een innovatiemilieu (gemengd woon- werkgebied) en IC stationslocatie maakt Deventer een Centrumstad.

→ Wij vragen u om Deventer aan te geven als Centrumstad op de kaart op p. 200.

Indien Deventer als een Regiokern wordt gezien:

→ Kunt u aangeven wat het effect is van de aanduiding als regiokern op bestaande voorzieningen zoals zorg, onderwijs, cultuur en hun ontwikkelperspectief?

Belang van de wijk economieën wordt op enkele plekken in de ontwerp Nota Ruimte aangestipt, maar er ontbreekt een onderbouwing hoe deze ruimte moet worden geborgd of moet worden toegevoegd.

→ Wij vragen uw aandacht hiervoor, zeker in wijken met een verdichtings- of herstructureringsopgave waar ruimte voor economie onder druk staat.

Het Rijk constateert dat woonwijken die gebouwd zijn in de periode 1965 - 1990 voor een herstructureringsopgave staan en hierbij meekoppelkansen (zoals klimaatadaptatie) opgepakt moeten worden.

→ Wij constateren dat, mede gezien het versnipperd eigendom in dit type wijken, herstructurering op zich al een grote uitdaging is. Welke rol ziet u hierbij voor zichzelf mede gelet op de door u benoemde meekoppelkansen?

Wonen

Geef prioriteit aan betaalbaar en kwalitatief goed wonen

De bouw van 1 miljoen woningen tot 2035 is een grote opgave die vanuit een integrale aanpak mogelijk is, mits voldaan wordt aan een breed aantal randvoorwaarden (zoals binnenstedelijk bouwen met goed woon- en leefklimaat, drinkwaterbeschikbaarheid, energiec capaciteit en bereikbaarheid). De prioriteit voor betaalbaar en kwalitatief goed wonen krijgt in de ontwerp Nota Ruimte geen nadrukkelijke rol aangezien hier slechts aan het eind van de Nota één paragraaf (in combinatie met voorzieningen) (paragraaf 10.3) aan wordt gewijd. Gezien alle opgaven die aan de woningbouwontwikkeling worden gerelateerd, staat de betaalbaarheid en kwaliteit onder druk en op gespannen voet met het tempo waarin aantallen behaald moeten worden.

→ Wij vragen u om dit spanningsveld een meer prominente plek te geven in de Nota Ruimte en vanuit uw rol te benadrukken dat betaalbaarheid en kwaliteit van wonen prioriteit heeft.

Geef eenduidig richting aan de kwantitatieve opgave voor woningbouw

In de ontwerp Nota Ruimte wordt aangegeven dat met een gematigde bevolkingsgroei de bevolking tot 2050 met circa twee miljoen mensen zal groeien. Door u wordt gesteld dat er tot 2050 ruim anderhalf miljoen woningen moeten worden gebouwd om het huidige tekort van 400.000 woningen weg te werken en aan de grotere en veranderende vraag te voldoen (op basis van Staatscommissie Demografie, p. 30). Onder het thema Wonen op p. 293 is aangegeven dat in Nederland tot 2050 200 miljoen woningen bijgebouwd moeten worden.

→ Wij vragen u hier eenduidig richting te geven in de aantallen woningen voor de totaalopgave.

Deventer wil haar woningbouwambitie waarmaken

Deventer heeft de ambitie om tot en met 2035 11.000 woningen te bouwen, waarvan 3000 woningen op de locaties die door het Rijk zijn aangewezen als regionale grootschalige woningbouwlocaties. De erkenning en ondersteuning van het Rijk voor de ontwikkeling van onze regionale grootschalige woningbouwlocaties zien wij als een uitgestoken hand om daarmee ook de knelpunten op het gebied van bijvoorbeeld infrastructuur en klimaatadaptatie op te pakken.

Voor Deventer is de bouw van 11.000 woningen een grote opgave waarbij we zoveel als mogelijk aansluiten op de kernprincipes van de Nota Ruimte. Gezien het feit dat ook andere opgaven ruimte vragen en behouden (bijvoorbeeld HMC) in de stad en in de afgelopen jaren al veel woningen zijn toegevoegd op binnenstedelijke locaties, legt dit veel druk op het woon- en leefklimaat in het bestaand stedelijk gebied. Daarom benadrukken wij dat uitbreiding buiten het bestaand stedelijk gebied noodzakelijk blijft.

Bereikbaarheid

Rond station Deventer speelt een aantal opgaven, waarbij wij samen met u werken aan onder andere de transfercapaciteit en een versnelling en duurzame inpassing van de ICE Berlijn.

→ We vragen u de benodigde investeringsmiddelen te reserveren om de OV vraag in het landsdeel Oost te accommoderen. Op dit moment leiden de capaciteitsbeperkingen (vierde perronspoor Deventer) al tot de ongewenste inzet van kortere treinen op de route Zwolle – Arnhem (bandstad).

U geeft aan dat wonen en werken - waar mogelijk - gecombineerd moeten worden, bij voorkeur nabij stedelijke OV knopen. Dit vraagt voor Deventer ingrepen in een historisch gegroeid stedelijk gebied waar door de gemeente al ingezet wordt op bereikbaarheid vanuit het STOMP-principe. Prioriteit geven aan langzaam verkeer en OV biedt kansen voor verbeteren van leefbaarheid waarbij de bereikbaarheid voor autoverkeer een belangrijke rol speelt. De gemeente heeft als doel om de huidige doorstroming van regionaal autoverkeer buiten dit gebied te plaatsen. Een nieuwe oeververbinding en aansluiting op een Rijksweg maakt mogelijk deel uit van de oplossing hiervoor.

→ Wij verzoeken u in het kader van de regionale verstedelijkingsstrategie deze verkenning te ondersteunen.

Economie & Energie

Deventer heeft een sterke positie van sectoren met groeipotentie. De kracht van Deventer zit in de combinatie van multimodale ontsluiting met de veelzijdigheid in sectoren met de bouw, maak- en procesindustrie als solide basis en groeisectoren techniek, IT, handel en logistiek.

Bedrijventerreinen toekomstbestendig maken

Deventer groeit als woon- én werkstad: om te kunnen voorzien in toekomstige vraag, is doorontwikkeling en uitbreiding van de bestaande bedrijventerreinen noodzakelijk. Deze ontwikkeling gaat gepaard met investeringen op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie, energiebeschikbaarheid, bereikbaarheid, veiligheid en de verblijfskwaliteit.

De belangrijkste aandachtspunten hierbij zijn:

- **Toekomstbestendigheid van onze bedrijventerreinen:** wij werken toe naar een mix aan werkmilieus (stedelijk, productie en innovatiemilieu) die gebaseerd is op de regionale economische propositie + Regionaal Programma Werklocaties.
- **Accommoderen van het innovatiemilieu:** voor Deventer is de ontwikkeling van stadscampus De Kien in de spoorzone een belangrijke aanjager in het regionale innovatieve ecosysteem. Met de aanwezige ingenieursbureaus, ICT-bedrijven en onderwijsinstellingen is De Kien een kennis- en innovatiemotor voor de versnelling van tal van maatschappelijke opgaven in relatie tot de leefomgeving. Dit gebied met haar (culturele) voorzieningen leidt tot een bruisend gemengd milieu met werken, leren en wonen. Op de middellange termijn werken en wonen hier 15.000 mensen. Innovatiemilieus lijken alleen voorbehouden aan metropoolregio's (zie p. 46).
 - Een strategie voor regio's waar ingezet wordt op 'stimuleren' zonder kansen voor innovatie is niet reëel. Wij roepen u daarom op om de Kien als innovatief cluster te stimuleren voor ontwikkelen regionale onderscheidenheid en als talentmotor voor de noodzakelijke banengroei in de regio stedendriehoek en vragen u de status van Campus/spoorzones te benutten voor ontwikkelen regionale onderscheidenheid + complementariteit aan omliggende regio's.
 - In dit kader komen wij graag met u in overleg over stimuleringsmaatregelen ten aanzien van de VISTA strategie.

Deventer zet in op uitbreiding van bedrijventerreinen om het eigen MKB in haar groeimogelijkheden te faciliteren en op het beter benutten van de (milieu)ruimte door middel van het juiste bedrijf op de juiste plek. Concreet voorbeeld hiervan is het planologisch beschermen van HMC en watergebonden bedrijvigheid.

Dat de "verzorgende sectoren" dominant zijn, herkennen we voor wat betreft de banenontwikkeling. Daarnaast liggen er in Deventer serieuze kansen voor innovatieve maakindustrie in combinatie met een circulair cluster aan onze binnenhaven gegeven ook het multimodaal ontsloten bedrijventerrein > 200 ha.

Deventer lijkt buiten het aangegeven gebied van de 'Verzorgende sectoren' op de kaart op p. 280/281 te liggen. Deventer hoort, als onderdeel van het daily urban system van de regio Stedendriehoek onderdeel te zijn van de aanduiding van dit gebied.

→ Wij verzoeken u de kaart hierop aan te passen.

(Inter)Nationale corridors en knooppunten beschermen en doorontwikkelen

Deventer heeft als corridor een belangrijke functie in het internationale TEN-T kernnetwerk. Deventer ligt op een knooppunt van spoor-, hoofd- en waterwegen. De binnenhaven en overslag van goederen speelt hierbij een centrale rol.

Voor de bereikbaarheid van onze binnenhaven nu en in de toekomst is de bereikbaarheid van cruciaal belang.

→ Kunt u duidelijkheid geven de keuzes die gemaakt worden over de bevaarbaarheid van de IJssel in relatie tot de waterverdeling bij lage afvoer investeringen (zoals aangegeven op kaart p. 226/227), mede in verband met investering in de sluis van de binnenhaven op korte

termijn en het bieden van een toekomstbeeld voor de watergebonden bedrijfsactiviteiten op de lange termijn?

Deventer ligt aan de North Sea–Baltic Corridor, één van de corridors uit het TEN-T kernnetwerk. Ook de Nordic-Baltic waterstof corridor, onderdeel van de EU Hydrogen Strategy loopt langs Deventer naar Duitsland.

→ Graag dit toevoegen aan de kaart op p. 162

Op de integrale themakaart Economie en energie (p. 52) staat het overslagpunt bij Apeldoorn geprojecteerd.

→ Dit overslagpunt ligt niet bij Apeldoorn, maar bij Deventer. Wij verzoek u dit aan te passen door het overslagpunt in Deventer op de kaart aan te geven.

Deventer beschikt op dit moment over meer dan 200 ha multimodaal ontsloten bedrijventerrein met HMC. Op de kaart op p. 154/155 is dit correct weergegeven.

→ Echter, op de kaart op p. 150/151 ontbreekt de aanduiding hiervan. Dit geldt ook voor de kaart op p. 52. Wij verzoeken u dit aan te passen.

Energie

Versterken van regionale ecosystemen

In de ontwerp Nota Ruimte wordt opgeroepen om strategische knooppunten van energie-infrastructuur te benutten voor de verduurzaming van regionale Cluster 6 bedrijven. Voor de Cluster 6 industrie in Deventer is dit cruciaal. Het realiseren van een aftakking op de waterstofbackbone is noodzakelijk om deze bedrijven met belangrijke regionale functie te behouden en te verduurzamen.

→ Graag zien we de uitkomsten van de nMIEK voor wat betreft de T-stukken op de backbone verwerkt in deze Nota Ruimte. Dit schept duidelijkheid over de rol en beschikbaarheid van waterstof in het regionale energiesysteem.

In Deventer en in de regio is het bedrijfsleven al volop bezig met toepassing van waterstof Voorbeelden: een H2 tankstation in Deventer en de opwekking van waterstof in industriële omgeving in Deventer en Zutphen. Onze regio bij uitstek geschikt om aan te sluiten op backbone en daarmee het bedrijfsleven de volgende stap te laten zetten in de verdere verduurzaming.

Wij onderschrijven het voornemen om het energiesysteem meer regionaal te organiseren. Het energiesysteem van de toekomst is een decentraal energiesysteem, waarin regionale en lokale partijen moeten samen werken.

→ Wij vragen u de regio hierin een regierol te geven met heldere verantwoordelijkheden en toegang tot data.

In de ontwerp Nota Ruimte is in Deventer ruimte gereserveerd voor de nationale drinkwaterreserve. Hierdoor kan de ondergrond in Deventer niet benut worden voor de energietransitie, specifiek niet voor het winnen en opslaan van warmte. De gevolgen hiervan zijn groot, namelijk een grote elektrificatie van de warmtevraag terwijl ook in Deventer netcongestie nog een langdurig probleem zal zijn. 3D-ordering van de ondergrond, zoals voorgesteld in de nota, biedt mogelijkheden om drinkwater en geothermie veilig en verantwoord samen te laten gaan.

→ We vragen u hier duidelijkheid over te geven in de rijksprogramma's Duurzaam Gebruik Diepe Ondergrond en Bodem, Ondergrond en Grondwater. Een toevoeging aan het 3D-ordering principe kan zijn om ook in de tijd functiegebruik aan te wijzen (4D-ordering).

Op de kaart 'Bouwsteen: optimaal benutten van de Noordzee voor economie en energie' mist diepe aanlanding wind op zee in Oost Nederland, terwijl hier wel verkenningen voor uitgevoerd worden.

→ Wij vragen u de hierboven genoemde kaart op p. 52 hierop aan te passen.

In de ontwerp Nota Ruimte staat dat netbewust nieuwbouw als optie wordt verkend. Door het energiesysteem en het energiegebruik van nieuwbouw al aan de voorkant in het proces mee te nemen, kunnen de kosten van netbewuste nieuwbouw laag worden gehouden, net als de impact op het elektriciteitsnet.

→ Wij pleiten ervoor om van netbewust nieuwbouw zo snel mogelijk de nieuwe norm te maken.

Water en bodem

Ruimte voor de rivier 2.0

U erkent in de ontwerp Nota Ruimte dat een aanpak nodig is om het rivierengebied, waaronder de IJsselvallei, toekomstbestendig te maken. Hiervoor wordt verwezen naar het strategisch programma Ruimte voor de Rivier 2.0.

- Wij vragen u met dit strategisch programma aan te sluiten bij de verstedelijkingsstrategie voor de Stedendriehoek omdat wij zien dat in dit gebied rond de IJssel veel ruimtelijke opgaven samen gaan komen. Denk hierbij aan ruimtereservering voor een bypass in de IJssel, maar ook toekomstbestendige landbouw, natuuropgaven, recreatie en woningbouw.

Afweging water en bodem bij ruimtelijke ontwikkeling

In de ontwerp Nota Ruimte wordt bevestigd dat het water- en bodembeheer vanuit het natuurlijk systeem meer nadrukkelijk een belangrijk onderdeel van de ruimtelijke opgaven in onze gemeente is.

- Wij vragen u in de ontwerp Nota Ruimte in te gaan op regie en rollen op dit thema.

In de ontwerp Nota Ruimte geeft u aan dat het landbouwperspectief maar ook de benodigde inzet om de natuur te herstellen onder andere afhankelijk zijn van de condities van het water- en bodemsysteem en de klimaatbestendigheid daarvan. In hoofdstuk 6 wordt met name ingegaan op waterveiligheid en waterbeschikbaarheid. Wij zien het als een gemiste kans dat op deze onderdelen de koppeling met natuur, groen-blauwe dooradering en biodiversiteit niet wordt gemaakt. Bijvoorbeeld in de sturende ruimtelijke bouwstenen (paragraaf 6.4). Voor o.a. de IJssel en uiterwaarden, als onderdeel van Natura 2000-gebied Rijntakken, is vanuit het Rijk een traject gestart voor verruimen van ruimte voor de rivier (p. 78-79) waar wij als gemeente aan deelnemen. Hier ligt een kans voor koppeling met versterken van de natuurwaarden.

- Wij vragen u in hoofdstuk 6 de koppeling tussen waterveiligheid/waterbeschikbaarheid en de natuuropgaven te maken.

Landbouw

Afwegingskader onttrekken van landbouwgrond

In de ontwerp Nota Ruimte wordt een 'afwegingskader voor het onttrekken van landbouwgrond' aangekondigd. In de ontwerp Nota Ruimte is geen duidelijke omschrijving van het begrip 'goede landbouwgrond' opgenomen of wordt evenmin duidelijk dat het nog op te stellen afwegingskader hier in gaat voorzien.

- Wij vragen u in dit afwegingskader het begrip 'goede landbouwgrond' mee te laten wegen in de keuze voor het onttrekken van landbouwgrond.

In hoofdstuk 7 is het thema 'natuur' onderbelicht: U geeft aan in te zetten op natuur buiten de bestaande en beschermde natuurgebieden en in te zetten op functiecombinaties, waarmee de benodigde ruimtelijke uitbreiding van natuurareaal kan worden beperkt.

- Hoe denkt u de inzet op natuurkwaliteit in deze gebieden te borgen zonder wettelijke status?

U geeft aan dat natuur in combinatie met andere functies leidt tot 'natuurinclusiviteit' en een 'basiskwaliteit natuur'.

- Hoe omschrijft u de basiskwaliteit natuur?
- Heeft de combinatie met natuur een beperkend effect op de betreffende of direct aangrenzende functies?

Op p. 109 geeft u dat dat u met medeoverheden een integrale beschrijving en een strategie voor de regionale water- en bodemsystemen (in relatie tot hoofdwatersysteem en hydrologie), de structuur van de landbouw en de landschappelijke kenmerken gaat opstellen.

- Wij vragen u aan deze opsomming 'natuurwaarden' toe te voegen, mede in relatie tot het stikstofvraagstuk.

In hoofdstuk 7 wordt een aantal keer verwezen naar gebiedsgerichte uitwerking. Dit uitgangspunt kunnen wij grotendeels volgen, maar vragen uw aandacht voor het volgende:

- Wij willen u er op wijzen dat een gebiedsgerichte aanpak (langjarig) middelen voor proces en uitvoering én heldere landelijke doelen vraagt.
- Op p. 236 vraagt u medeoverheden om waar nodig te sturen op de gebruiksruimte voor mest en gewasbeschermingsmiddelen. Wij vragen u vanuit het Rijk te komen met een landelijk generieke richtlijn om dit decentraal te (kunnen) regelen.

In het 'ontwikkelpad naar 2050' wordt de landbouwsector gekoppeld aan het doorbreken van het stikstofsloot. De knelpunten rond de opgaven voor stikstof en methaan worden verder nauwelijks benoemd in de ontwerp Nota Ruimte.

- Hoe wordt de koppeling met uitvoering van de resultaatverplichting uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering gemaakt? Graag concrete aandacht hiervoor.
- Hoe wordt de koppeling gemaakt met andere economische sectoren in relatie tot het stikstofsloot? Ook in andere economische sectoren en bij infra- en woningbouwprojecten is stikstof een knelpunt.

Overige aandachtspunten

- Hoofdprincipes Nota Ruimte lijken conflicterend: centraal stellen van gebiedskernmerken kan ook vragen om juist minder meervoudig ruimtegebruik te ambiëren en te "ontmengen". Circulaire economie en hoge milieu categorieën vraagt om meer monofunctionele werkgebieden. Wij verzoeken u om hier nuancering in aan te brengen.
- Ziekenhuis (>2.600 fte) ontbreekt op kaart; ook onderwijs en buisleidingen als alternatief voor gevaarlijke stoffen.
- Visie op betaalbare bedrijfsruimte ontbreekt in de Nota Ruimte.
- Wat is de definitie van het Rijk (afbakening van het begrip) bij HMC/ hoge milieubelasting?